

לתגובות הערות: שניא 054-6868199

זמני ת"א:

בְּנִיטַת הַשָּׁבֶת: 16:41

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:42

ר"ת: 18:15

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 330 20.1.2018 - ד' שבט תשע"ח

וְהוּא הַשָּׁמַיִם לְהוֹרֵא עֲדֵימָה וּבִבְרֵא בְּנֵי

פְּרִשֶׁת - בַּא

וְאִנְחָנוּ לֹא נִדְעַ מַה נֶעֱבֵד אֶת ה' עַד בְּאֵנוּ שְׁמָה (יכו)

מבאר בעל החידושי הרי"ם זצ"ל: ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' וכו' - אדם מסתובב בעולם הזה מרוצה מעצמו, אני מסודר ב"ה תורה למדתי ואף לימדתי אחרים, גמילות חסדים קיימתי בגופי ובממוני... נכון שיש דברים פה ושם שעשיתי לא לשם שמים, אך אם ימנו את זכויותי ומעשי הטובים יגלו כי מדובר באדם צדיק ובוודאי בשמים מחשיבים אותי לאחד מן האנשים שגן העדן שלהם מובטח להם, אך עלינו לדעת כי לא מחשבותי מחשבותיכם. האדם יכול לחשוב את עצמו כאילו הוא אחד מל"ו צדיקים הנמצאים בעולם הזה אך בפועל הוא אחד הפחותים, גם אם באמתחתו מצוות וחסדים חלק מהמצוות בוודאי נעשו לא לשם שמים. הצדקות שהוא נותן מיד הוא מאבד שכון כי יתכן שגאווה ופרסום נלוו אליהם, על כן אל יהיה כל כך בטוח בזכויותיו. על כך נאמר: "וְאִנְחָנוּ לֹא נִדְעַ מַה נֶעֱבֵד אֶת ה' עַד בְּאֵנוּ שְׁמָה".

הגאון ר' יהודה צדקה זצ"ל פנה פעם אל אחד מתלמידיו ואמר לו: הבט נא אל קרני השמש הזורחת על ריצפת ההיכל, הבט גם אל הצל הסמוך ברצפה ואמור מה ההבדל בין שני המקומות. הסתכל התלמיד ומבלי לעמוד על כוונת רבו ענה צל הרצפה נראה נקי מאוד, רק בשמש מבחינים בגרגירי האבק ובכל שריטה קטנה. וכך הוא במעשי אנוש - אדם מדמה בנפשו כי סיגל הרבה מצוות ומעשים טובים אבל לאחר מותו כשיבוא לעולם האמת, יבדקו את כל מעשיו מול האור העליון שהוא מאיר הרבה יותר לאין ערוך מאור החמה.

ופעם סיפר ר' יהודה צדקה לתלמידיו: הלכתי בבוקר אל הבנק בכוונה למשוך סכום כסף להוצאותי. בטוח הייתי שיש לי בחשבוני סכום נכבד, אך מאוד הופתעתי כשהודיעני הפקיד שאין לי בחשבוני אפילו אגורה אחת. וכמה מוסר השכל יש ללמוד מזה, אדם מתהלך שליו ורענן בעוה"ז סמוך ובטוח שיש בקירבו יראת שמים ומובטח לו שהוא בן העולם הבא, וכשיגיע לעולם האמת יתברר שחשבונו ריק מכל וכל. על כן אל יתהלך האדם שליו ורענן אלא יחוש שחייב הוא בדין וכל מעשה יכול להכריע את הכף, וכמאמר חז"ל: "אל תאמין בעצמך עד יום מותך". (עלון פניני בית לוי)

דָּבַר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאַלוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רֵעוּתָהּ כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב (יא,ב)
מבאר רש"י: הזהירם על כך. שלא יאמרו אותו צדיק אברהם: 'ועבדום ועינו אותם' קיים
בהם 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול' לא קיים בהם ...
נשאלת השאלה: מפני מה מבקש הקב"ה מישראל שייקחו את רכוש המצרים מן הסיבה של
"שלא יאמרו אותו צדיק", ולא משום עצם ההבטחה?

בספר "דרש מרדכי" של הרב מרדכי דרוק מובא כי האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל תירץ זאת
בעזרת מעשה שארע לו בימי השואה האיומה:
היה זה באחד מימי העבודה המפרכים כולם שכבו לישון על הדרגשים והרבי מצא את
עצמו שוכב ליד יהודי מומר. המומר לחש על אזנו: "אתה יודע, רבי, גם לי יהיה עולם
הבא!", "לך?" התפלא האדמו"ר – "איך יתכן?! הלא אתה משומד!", השיב המומר:
"כשהיטלר הביא אותי לכאן הוא בדק שלשה דורות אחרנית כדי למצוא אף את אלו
שיש בהם שמץ יהדות קלוש בלבד. חשבתי, בעצם, אם אני טוב בשביל היטלר כיהודי,
וסובל איתכם ביחד כיהודי, הרי שטוב אני גם בשביל העולם הבא...
לא יתכן, שכאן אסבול בגלל היותי יהודי, ושם לא אזכה להיכנס לעולם הבא!"
לשמע הדברים הגיב האדמו"ר בשמחה: "ישר כחך, תירצת לי בכך קושיא גדולה
שהייתה לי אודות הסיבה אותה מונה הקב"ה להוצאתם של ישראל ברכוש גדול
ממצרים. הנה כי כן, הקב"ה לא חייב לתת מאומה לזרעו של אברהם, לפי שבשנות
השעבוד הם נשתקעו במ"ט שערי טומאה ועבדו עבודה זרה ממש כמו שכניהם.
אלא, כדי שלא יאמרו אותו צדיק אברהם אבינו: הלא הבטחת כי גר יהיה זרעך בארץ
לא להם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה... ואחרי כן יצאו ברכוש גדול."
ואם אין הם נחשבים לזרעי – מפני מה קימתם בהם 'ועבדום וענו אותם'?! מכאן שאם
הם טובים עבור השעבוד, הם טובים דים גם כדי לקבל את שכר הרכוש הגדול...!"

וַיִּשְׁאַלוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רֵעוּתָהּ כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב (יא,ב)
אומר רש"י: "כדבר משה – וישאלו איש מאת רעהו". נו, את זה אני כבר יודע מהמשך
הפסוק ... "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב" ... אז מה רש"י רוצה? הקב"ה ציוה קודם
את משה: "דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואישה מאת רעותה כלי כסף
וכלי זהב". מי זה 'רעהו' ומי זאת 'רעותה'? יש שלושה סוגים של קשרים בין אנשים:
יש ידיד, כל אחד נותן יד, אז נהיה 'ידיד', זה חיבור חלש ... יש חבר, זה כבר מראה על
חיבור בין שניים, זה יותר חזק ... ויש רע, שזה החיבור הכי חזק, מלשון רעוע...
איך ייתכן? פשוט מאוד, גם ידיד וגם חבר זה שניים שיש ביניהם יחס, אבל הרעים
הם אחד לחלוטין, רק שהאחד הזה קצת רעוע. אז איך ייתכן לקרוא למצרים הרשעים
הללו רעים!? אומר הגאון מוילנא: הקב"ה קודם כל ביקש מבני ישראל שישאלו כלים
מחבריהם היהודים... ולמה? כי מעשים שאדם עושה בעולם משאירים חיידיקים באויר.
דור המבול שחטא ועשה עבירות, גרם לכך שאפילו החיות יעשו עבירות, כי החיות
נדבקו בחיידיקים שבני האדם השאירו באויר ...
וכשהחזון איש הלך פעם אחת עם ר' חיים קנייבסקי בשדה, הוא אמר לו שתחת העץ הזה
היו לא מזמן שני תלמידי חכמים שעסקו בתורה, הוא פשוט יכל להריח את זה ...
אדם במעשיו, בין לטובה ובין לרעה, משאיר חיידיקים באויר, וכל מי שרק נושם את
אותו האויר מיד נדבק ...

אם בני ישראל רוצים שהמצרים הרשעים ישאלו להם הכלים, הם חייבים קודם כל
לעשות חסד מבית, להשאל איש לרעהו. ואז על ידי כך הם ישאירו חיידיקים של חסד
באויר, וממילא המצרים גם הם יידבקו ברצון וחשק עז לעשות חסד, וישאלו ליהודים
את כלי הכסף וכלי הזהב ... כל בר דעת יודע, ברחובות מלאים בחיידיקים, ולצערנו לא
מדובר על החיידיקים הידידותיים, אז במקום ללבוש ברחוב מסכות, אולי כדאי
שנתחיל את האויר לנקות עם מצוות... ('אפריון שלמה' גיליון 201)

דְּבַר נָא בְּאֲזְנֵי הָעָם (יא,ב)

מסופר על רבי ישראל מסלנט שהיה נוסע מידי שנה לשבועיים של נופש. הוא היה מתארח תמיד באכסנייתו של יהודי שומר תורה ומצוות. שנה אחת, גילה רבי ישראל סלנטר לחרדתו, שבעל האכסניה מתחיל להידרדר מבחינה רוחנית. בתחילה התפלל ביחידות, בהמשך החל לדלג על תפילות ובקושי הניח תפילין. שאל אותו רבי ישראל: "מה קרה לך?? אינך אותו יהודי שהכרתי..." "כבוד הרב, לא נעים להגיד", מתנצל בעל האכסניא, "אבל, האם הרב חושב שהוא האורח היחיד פה?", "מה פירושך?" תהה רבי ישראל. "אורחים רבים מגיעים לכאן", מסביר בעל האכסניה, "יום אחד הגיע לכאן יהודי פוקר, ולנגד עיני ראיתי אותו אוכל בשר בחלב, ר"ל. באותו מעמד אמר היהודי בגסות: "אם יש בורא לעולם – אחנק עם האוכל בפי, אך אם לא אחנק – היכן בורא העולם??" ואני נחרדתי.

כבוד הרב, הוא אכל מאכלות אסורים ולא נחנק!!! מאז עלו בי הרהורים קשים, אם אכן יש בורא לעולם – מדוע לא המית אותו באותו רגע?? ברקע נשמעה נגינת כינור. "מהי המנגינה הזו?" שאל רבי ישראל. "זו ביתי", ענה בעל האכסניא בגאווה לא מוסתרת, "היא לומדת בקונסרבטוריון כיצד לנגן בכינור". "האם היא יודעת לנגן?" המשיך רבי ישראל לחקור. "ודאי! כבר שבע שנים שהיא לומדת, מאז שהיתה ילדה קטנה. אפילו תעודות יש לה!!" היתה התשובה המאושרת. "האם תוכל לקרוא לה? ברצוני לבחון אם אכן מיטיבה היא לנגן", ביקש רבי ישראל. הבת המנגנת הובלה אחר כבוד אל אולם האורחים". אביך אומר שאת יודעת לנגן, האם זה נכון?" שאל אותה הרב. "אכן כן", ענתה הבת. "האם תואילי להשמיע לי מנגינה אחת, רוצה אני לשמוע במו אוזני..." ביקש הרב. הבת סירבה. הרב חזר על בקשתו: "אביך מארח אותי באכסנייתו, אינני אדם מהרחוב, לא תסכימי להשמיע לי מספר נעימות?" אך הבת נשארה בסירובה. היא אינה מעוניינת להשמיע שום מנגינה בכינורה. שואל אותה אביה: "מה קרה? מדוע אינך רוצה לנגן?!", "אבא", התלוננה הבת המלומדת, "בשביל מה הרב רוצה לשמוע אותי, כדי לדעת אם אני יודעת לנגן? בשביל זה יש לי תעודות, האם עלי לפתוח את כינורי עבור כל אחד שרוצה לראות אם מיטיבה אני לנגן? אוכל להראות לך בתעודות, בדיוק רב, כמה למדתי ועל מה נבחנתי. תעודה לא ניתנת סתם, היא ניתנת רק לבעלי ידע"!!! האב והרב שתקו.

לבסוף, הפר רבי ישראל את השתיקה ושאל: "האם לדעתך צודקת בתך?", אכן, אף אני סבור כמוה", עונה האב. "והריבוננו של עולם לא צודק?" שאל רבי ישראל בכאב, "האם כל אפיקורס וכופר, שקיימים בכל דור ודור, חייבים להיחנק בזמן אכילת דברים אסורים, על מנת להוכיח שיש בורא לעולם!?" פעם אחת, לפני 3300 שנה, הוכיח הקב"ה קבל עם ועולם, "למען תדע כי אני ד' בקרב הארץ", ועל זה אנו מצווים יום יום: "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים, כל ימי חיידך". מיני אז, במשך דורות רבים, עברה המסורת מאב לבן, ועמה סיפור עשרת המכות שעברו על המצרים, המצרים מקבלים מכות והיהודים – לא! כל העם ראה בברור את יד ה', ואת זה אנו רוצים להשריש בילדינו. עשרת המכות ושאר ניסים לא ישובו הנה עבור כל כופר שישאל שאלות!!

כל אדם שיתבונן ויפקח עיניים, יוכל להבין מיד מי ברא את העולם, כיצד נברא כזה עולם, האם יתכן שעולם כזה נברא לבד?? כיצד יתכן שמגרעין קטן של תפוח, שהוכנס לתוך האדמה, נוצר עץ גדול של תפוחים?? באיזה בית חרושת נוצר התפוח? על כך מגיעה הברכה, כהכרזת האמונה: "ברוך אתה ד' בורא פרי האדמה..."

הרב שך זצוק"ל היה צועק בשיחותיו: "ראו את התפוז, קליפה כה יפה, מי ברא את הקליפה? מי סידר את הפלחים בסדר כה מופתי?? מי יצק אל תוך הבקבוקונים הזעירים את מיץ הפרי? התפוז הקטן זועק בעצם קיומו: "ברוך אתה ד' בורא פרי העץ".

כותב הרמב"ם שכאשר יפקח האדם את עיניו, ויתבונן בברואיו ובנפלאותיו של בורא העולם – מיד הוא דבק בו ואוהב אותו אהבה אין קץ. זהו מוסר השכל שצריך ללוות אותנו כל החיים. יהי רצון שנזכה להתחזק באמונה, ולחיות בתורת "וצדיק באמונתו יחיה".

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו (יא,ז)
 שמענו מהגאון רבי יהודה ויסנשטרן שליט"א מירושלים: אאמו"ר הגאון רבי שמואל
 זצ"ל, שח לי בהזדמנות שמרן רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל התבטא באוזניו שאותו
 לא מעסיק מה הבריות אומרות עליו - גם לא מה שצועקים.
 אבל - הוסיף מרן רבינו זצוק"ל - אני יודע שיש אנשים שזה כן מפריע להם.
 מנין לי זאת? יש ראייה מן התורה! הפסוק אומר "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו"
 ואני שואל: שישים ריבוא יוצאים ממצרים עם כאלו גילויים של אותות ומופתים -
 אז מה איכפת לך שאיזה כלב נובח?! משמע מכאן שיש כאלו שזה בכל זאת מפריע
 להם!... (מוסף ש"ק י"ג)

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו (יא,ז)
 מה היה שכרו של הכלב על שתיתקנו? הדבר מפורש ברש"י (כב,ל) על הפסוק: "ובשר
 בשדה טרפה לא תאכלו, לכלב תשליכו אותו", שהותר לנו לתת את בשר הטרפה
 לכלב, כי זה שכרו על שלא שלא חרץ את לשונו לבני ישראל.

והנה, אף החמורים מקבלים שכר. על מה? על שסייעו את ישראל ביציאתן ממצרים,
 שאין לך אחד מישראל שלא נטל הרבה חמורים טעונים מכספם ומוזהבם של
 מצרים" (רש"י יג,ג). ומה השכר, שקיבלו החמורים? מצות פדיון פטר חמור (שם).

והקשה רבי יוסף חיים זונפלד זצ"ל, רבה של ירושלים: מדוע החמור מקבל את שכרו
 בדבר שבקדושה, ואילו הכלב מקבל את שכרו בבשר טרפה, והלא שניהם עשו לנו
 טובה ביציאת מצרים?

אלא, אמר רבי יוסף חיים זצ"ל - ההבדל הוא, שכאשר שמע החמור שבני ישראל
 יוצאים ממצרים, אמר להם: "תעמיסו עלי! אני איתכם", ואילו הכלב אמר: "אני רואה
 שיש כאן חילוקי דעות בין מצרים ובין ישראל, אני מעדיף שלא להתערב"... אני
 שותק ...

זה שכרו של מי שרק שותק ולא עוזר! (ומתוק האור)

